

Gavà fa un pas endavant per fer front als efectes del canvi climàtic

L'Ajuntament preveu un trentena de mesures i actuacions d'adaptació en un horitzó de 10 anys perquè la ciutat sigui més resilient a l'escalfament global del planeta

L'Ajuntament de Gavà ha aprovat el Pla Local d'Adaptació al Canvi Climàtic 2020-2030 (PLACC). Un document, elaborat amb el suport de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, que estableix les línies a seguir per afrontar els efectes del canvi climàtic al municipi.

Gavà fa anys que aborda aquesta emergència. L'any 2009 va signar el Pacte d'Alcaldes i Alcaldesses per l'Energia, un compromís a escala europea que involucra ens locals i ciutadania en la lluita contra l'escalfament global. Aquest pacte fixava com a objectiu la reducció del 20% de les emissions de gasos d'efecte hivernacle i incrementar, en el mateix percentatge, la producció d'energies renovables. Per complir aquest compromís, l'any 2010, l'Ajuntament va aprovar el Pla d'Acció per a l'Energia Sostenible (PAES).

El 2017, va signar el nou Pacte dels Alcaldes i Alcaldesses pel Clima. Una renovació dels compromisos que fixa una reducció de les emissions al territori en un 40% l'any 2030, així com el compromís d'augmentar la resiliència als impactes del canvi climàtic a través d'un Pla d'Acció per a l'Energia Sostenible i el Clima. Aquest pla d'acció incorporarà tant l'actualització del PAES com el nou pla d'adaptació.

Gavà també forma part de la Red Española de Ciudades por el Clima", de la qual l'alcaldesa n'és la vicepresidenta primera, i de la "Xarxa de Ciutats i Pobles cap a la Sostenibilitat" participant de forma activa en la promoció dels objectius de sostenibilitat respecte al canvi climàtic.

Un territori més resilient

L'alcaldesa de Gavà, Raquel Sánchez ha presentat aquest matí el Pla d'Adaptació al Canvi Climàtic (PLACC). En la seva intervenció Sánchez ha afirmat que **"aquest document és un pas més en l'aposta de l'Ajuntament de Gavà per la sostenibilitat i en el seu compromís amb el medi ambient mitjançant l'impuls de polítiques adreçades a abordar l'emergència climàtica sota els principis de l'agenda de la sostenibilitat que guia totes les accions del govern municipal"**.

El PLACC ha de permetre que Gavà sigui menys vulnerable als efectes del canvi climàtic. Aquest és un fenomen global que demana d'una resposta també local, per garantir que les seves conseqüències no malmetin la qualitat de vida dels gavanencs i gavanenques d'avui, ni del futur. Es reafirma així el compromís de l'Ajuntament a seguir treballant per una ciutat, un territori i un planeta sostenible, amb mesures com les que s'impulsen des de fa anys per mitigar l'escalfament global. Però conscient que aquest és un fenomen que no té marxa enrere, es prepara el municipi per afrontar-lo. I el PLACC és el document que mostra com fer-ho.

L'alcaldeessa ha manifestat que **“tot i l'actual context que estem vivint arran de la Covid-19 hem de continuar treballant per complir amb els objectius que ens hem marcat. Fer de Gavà una ciutat més resilient a les diferents amenaces que es presenten a causa del canvi climàtic. És per això que el PLACC és un document molt important per tot allò que reflecteix però també pels compromisos que es deriven”**.

El document, redactat per l'AMB, ha estat supervisat per més d'una desena de tècnics municipals coordinats pel Departament de Medi Ambient. L'objectiu principal és augmentar la capacitat d'adaptació del municipi al canvi climàtic amb mesures transversals que augmentin la resiliència i disminueixin l'exposició dels sistemes, sectors i infraestructures de Gavà sota premisses de sostenibilitat social, ambiental i econòmica. A més, permetrà integrar i coordinar les polítiques i plans locals sectorials per fer front als riscos específics.

Per identificar aquests riscos, el PLACC incorpora una exhaustiva diagnosi de Gavà, que posa en relleu la complexitat d'un territori on les seves dues terceres parts són espais naturals, de muntanya o litorals, o agrícoles. Un municipi que compta una trama urbana i espais econòmics que creixen progressivament a ponent, dotat d'una àmplia xarxa d'infraestructures de comunicacions. I que en un escenari moderat haurà d'afrontar, a finals del segle XXI, un increment de les temperatures mitjanes anuals d'uns 2 graus, així com la reducció de les precipitacions, l'augment dels episodis de pluges intenses, i l'increment del nivell del mar en 0,5 metres.

Riscos i intervencions prioritàries

A partir d'aquesta diagnosi **s'identifiquen 36 riscos potencials de diferents magnituds**. D'aquests, **16 requereixen una acció prioritària**. Són els següents:

1. Afectacions als ecosistemes terrestres
2. Disminució de la recàrrega d'aqüífers
3. Escassetat d'aigua per cobrir el consum no domèstic
4. Increment dels incendis forestals
5. Disminució de la producció agrícola
6. Increment d'inundacions urbanes (per insuficiència xarxa de clavegueram)
7. Increment d'episodis de desbordaments del sistema de sanejament (DSS)
8. Afectacions al servei de subministrament elèctric
9. Augment de les incidències a banyistes causades per meduses
10. Augment de l'efecte illa de calor

11. Efectes sobre la salut de les persones derivades de l'augment de les temperatures
12. Increment d'episodis de salmonel·losi (aliments) i legionel·losi (circuitos d'aigües)
13. Risc d'increment de plagues urbanes, agrícoles i forestals
14. Regressió de la línia de la costa (pèrdua de sorres)
15. Intrusió salina a les aigües subterrànies
16. Inundació marítima

Per respondre a aquests riscos prioritaris s'ha dissenyat 29 actuacions, que incideixen en el medi natural i la biodiversitat; la xarxa hidrològica i els recursos hídrics; protecció civil i emergències; l'autosuficiència energètica; les platges; la salut i el benestar social, i l'agricultura.

Aquestes **intervencions, planificades fins al 2030, tenen un cost d'execució de prop de 1,9 milions d'euros** (1.581.500 € de responsabilitat directa de l'Ajuntament i 289.000 de responsabilitat coordinada amb altres administracions).

- 1. Redacció del Pla de preservació i gestió dels espais naturals i la biodiversitat de Gavà.**
Algunes accions derivades:
 - Elaboració d'un nou mapa d'hàbitats de Gavà
 - Redacció d'estudis dels grups taxonòmics menys coneguts (insectes i altres grups d'artròpodes, líquens, fongs...)
 - Identificació d'espècies amenaçades més sensibles al canvi climàtic
- 2. Elaboració i execució Pla local de prevenció d'invasions biològiques**
 - Identificació de les espècies invasores i valoració del risc per a la salut de les persones, i possibles afectacions al medi natural o a béns
 - Redacció d'una ordenança reguladora que permeti exigir a particulars l'eliminació d'aquestes espècies
- 3. Adaptació del verd urbà al canvi climàtic**
 - Implantació d'un sistema de telegestió a la xarxa de reg
 - Elaboració d'un pla de risc d'arbrat viari, per prevenir els efectes del temporal sobre la fractura i caiguda d'arbres
 - Selecció d'espècies millor adaptades al canvi climàtic
 - Elaboració d'un protocol en cas de sequera
- 4. Seguiment de les zones humides del municipi**
 - Elaboració d'un mapa de les zones humides actuals
 - Fer el seguiment de la seva qualitat ecològica
- 5. Elaboració del Pla de gestió i usos del sistema hídric**
 - Definició d'un model de gestió de la zona deltaica

- Anàlisi de la possibilitat de reaprofitar les aigües de l'estació depuradora d'aigües residuals (EDAR) de Gavà-Viladecans per mantenir el cabal dels cursos fluvials en èpoques de sequera
- Recuperació dels boscos i la vegetació de ribera

6. Redacció i execució del Pla director forestal del municipi

- Reduir el risc d'incendis forestals
- Potenciar l'aprofitament sostenible dels recursos forestals
- Incrementar la capacitat d'adaptació dels boscos al canvi climàtic

7. Promoció de l'ús de la biomassa

- Execució de projectes públics de producció d'energia procedent d'estella forestal
- Projecte de "district heating" (xarxa centralitzada de calefacció i d'aigua calenta sanitària) al sector de l'Ajuntament.
- Preveure l'ús de la biomassa al desenvolupament urbanístic de can Torelló, i instal·lacions de calderes en noves instal·lacions públiques sempre que sigui possible.

8. Pla de gestió sostenible dels aquífers del municipi

- Inventari dels punts d'aigua, detall de la recàrrega potencial i de les possibles aportacions laterals.
- Instar a l'Agència Catalana de l'Aigua i a l'Àrea Metropolitana de Barcelona que realitzin un estudi de viabilitat de mesures complementàries per a la recàrrega artificial, com ara la injecció d'aigua regenerada de l'EDAR en cas d'intrusió marina severa

9. Elaboració d'un Pla de recursos hídrics alternatius per al municipi (aigua freàtica, aigües pluvials, o aigua regenerada procedent de l'EDAR)

10. Programa d'actuacions per millorar l'eficiència i estalvi d'aigua

- Campanya de sensibilització i sessions informatives específiques adreçades a diferents col·lectius
- Proposta de programa d'actuacions i ajudes per a l'estalvi en l'agricultura i la indústria
- Nova ordenança municipal que promogui la reutilització d'aigües grises, de piscines o pluvials en edificis públics i privats.

11. Pla director del clavegueram

- Implementació d'un sistema d'informació geogràfica que permeti un coneixement precís de la infraestructura i la gestió òptima de la informació

12. Implantació de sistemes urbans de drenatge sostenible (SUDS)

- Implementació d'aquests sistemes en les noves actuacions urbanístiques a través del planejament estratègic i/o normativa local o metropolitana, i valorar la seva implantació en la trama urbana existent
- Valoració d'altres sistemes alternatius més viables tècnicament i econòmicament

- 13. Increment de la freqüència de neteja del embornals i la xarxa de col·lectors**
 - Realització de neteges superficials extraordinàries en cas de ventades

- 14. Gestió i seguiment del risc d'inundacions costaneres**
 - Instar a l'AMB a l'elaboració d'un estudi que inclogui els efectes del canvi climàtic en la delimitació de les zones potencialment inundables del Delta del Llobregat, i a implementar un sistema de seguiment i avaluació de danys derivats de temporals marítims
 - Trasllat dels resultats a la Direcció General de Sostenibilitat de la Costa i del Mar del Govern espanyol i a l'Agència Catalana de l'Aigua
 - Definir possibles actuacions a nivell local, tan preventives com reactives, per inundació marítima
 - Prestació dels recursos logístics i d'avís a la població en episodis de temporal marítim (regulació d'accés a la zona i senyalització dels punts amb més risc).

- 15. Pla d'autosuficiència energètica**
 - Actuacions de foment i difusió entre les indústries i empreses de serveis, i campanyes pedagògiques a la població en general.
 - Millora de la xarxa actual de subministrament

- 16. Sistema de monitorització pels Desbordaments dels Sistemes de Sanejament (DSS)**
 - Instar a l'AMB a monitoritzar els DSS de la seva responsabilitat
 - Disseny i configuració d'un sistema centralitzat d'obtenció de dades
 - Implantació d'una aplicació informàtica de les alarmes a activar per a cada punt d'abocament
 - Definir la comunicació dels avisos en concordança a un protocol d'actuació a redactar
 - Integració de l'aplicació per al control dels edificis municipals

- 17. Elaboració de la documentació tècnica per descriure el Sistema de Sanejament, les actuacions que limiten els desbordaments i el cronograma de l'execució**
 - Instar a l'AMB a l'elaboració de la documentació i col·laborar-hi en la redacció d'estudis concrets per a l'entrega al col·lector en alta y el by-pass de l'EDAR
 - Treballar amb tots els agents implicats en la definició de solucions

- 18. Potenciar una estratègia conjunta supramunicipal per fer front a la modificació de la línia de la costa**
 - Implicar en l'estratègia de prevenció de la regressió al Delta del Llobregat als ajuntaments, a l'AMB, a la Demarcació de Costes de Catalunya i a la Direcció General de Sostenibilitat de la Costa i del Mar
 - Instar a la modificació de les condicions de la Declaració d'Impacte Ambiental del Port de Barcelona pel que fa a l'afectació a les platges al sud de La Ricarda.

- 19. Definició de solucions per a l'alimentació artificial de la platja de Gavà i defensa mitjançant el sistema dunar**

- Incorporar els efectes del canvi climàtic als estudis predissenyats i concretar les accions a executar, els processos constructius, la viabilitat tècnica de les solucions i els costos reals.

20. Incrementar les dotacions de vigilància i socorrisme a les platges

- Davant l'augment del risc de les incidències a banyistes causades per meduses, ampliar els horaris del servei de vigilància i socorrisme els mesos de juliol i agost de 9 a 21 h.

21. Campanyes de conscienciació ciutadana per onada de calor

- Difusió de mesures preventives de caràcter local

22. Elaboració d'un protocol d'actuació per al risc d'estrès tèrmic

- Desenvolupar un procediment relatiu a l'exposició dels treballadors municipals incidint sobre els factors de risc, probabilitat i mesures relatives a la intensitat del treball.
- Campanyes d'informació
- Activació del protocol de primers auxilis davant de situacions de risc

23. Estudi de l'efecte "illa de calor" al municipi

- Jerarquitzar i prioritzar els espais a millorar en funció de la seva intensitat d'ús i afectacions; proposta de mesures, càlcul dels costos, i execució

24. Vigilància i control de les instal·lacions susceptibles a episodis de salmonel·losi i legionel·losi

- Mesures preventives i control de la legionel·la: compliment de programes autocontrol, manteniment i control del cens d'empreses amb torres de refrigeració i condensadores de vapor, inspecció de les instal·lacions de baix risc, col·laboració amb la Generalitat en la investigació de possibles brots epidèmics
- Mesures per al control sanitari de la salmonel·la: incloure al Programa de seguretat alimentària actuacions encaminades a la vigilància i controls dels establiments alimentaris, especialment a l'estiu.

25. Actuació en cas de detecció de plagues i campanyes per a la seva prevenció i eliminació

- Elaborar un protocol d'actuació
- Realitzar estudis en equipaments municipals
- Elaborar una normativa municipal per disminuir l'impacte de la plaga de paneroles
- Realitzar un Pla de gestió de les pinedes per disminuir el risc de plaga del *tomicus destruens* i establir un pla per a la detecció i gestió de brots en totes les zones forestals del municipi
- Realitzar campanyes anuals de conscienciació ciutadana per a la prevenció de plagues urbanes
- Fomentar la vegetació refugi de la fauna útil contra plagues fitosanitàries

- 26. Conveni específic per analitzar l'impacte del canvi climàtic sobre l'activitat agrícola en col·laboració amb el Parc Agrari**
- Implicar el Parc Agrari del Baix Llobregat, els pagesos i la Universitat per potenciar la investigació i establir-ne les línies prioritàries
 - Avaluar la possibilitat de realitzar proves pilot i experimentació al Parc Agrari
 - Difusió dels resultats obtinguts i assessorament a la pagesia
- 27. Document únic de Protecció Civil Municipal per a tots els riscos**
- Realitzar un procés d'aprovació i homologació dels plans d'actuació municipals perquè incloguin els riscos derivats del canvi climàtic i refundre'ls en un document únic
- 28. Pla d'Acció de Resiliència Urbana de Gavà**
- Definició dels serveis a analitzar i identificació dels actors rellevants
 - Creació de les taules de resiliència
 - Definició dels riscos a incorporar, i validació de les principals actuacions a impulsar
- 29. Incorporar criteris d'adaptació al Canvi Climàtic en la redacció del planejament urbanístic i projectes d'urbanització**
- Incloure els criteris d'adaptació en la nova planificació urbanística
 - Tenir en compte totes les determinacions del PLACC en el procés d'avaluació ambiental del planejament

Segons Raquel Sánchez “es tracta d'actuacions i objectius ambiciosos però estem en la bona línia i esperem poder complir amb els objectius”.

Un llarg i ferm compromís

Gavà fa anys que treballa per fer front a l'emergència climàtica, mitjançant el Pla d'acció de l'energia sostenible (PAES) de 2010. L'aprovació del Pla d'adaptació reforça aquest compromís, que també s'ha traduït en la incorporació, a l'organigrama municipal d'un àmbit específic dedicat a la transició ecològica.

L'estratègia municipal de lluita contra el canvi climàtic abasta diferents línies d'intervenció. Són les següents:

- ✓ La millora de la gestió dels residus amb la implementació d'un nou pla de gestió i recollida que comporta, entre altres accions, la substitució dels contenidors i la renovació de la flota. Un pla que ha permès incrementar en cinc punts el percentatge de recollida selectiva (del 34 al 39%) i estalviar 18 tones d'emissions de CO2 per la substitució de la flota de neteja viària per vehicles 100% elèctrics.
- ✓ L'impuls de la mobilitat sostenible amb l'ampliació de la xarxa ciclable, el dispositiu de mobilitat a la platja durant l'estiu, i projectes supramunicipals com la conversió de la C-245 en una via urbana i la reivindicació de la nova línia R3 de Rodalies.
- ✓ La renovació i millora de l'enllumenat amb la implementació d'un pla que possibilitarà la substitució de més de 6.600 punts de llum per tecnologia LED i que comportarà un estalvi energètic de 2,7 milions de KWh anuals.

- ✓ La transició cap a un nou model d'economia circular, amb la participació en xarxes que promouen la transició cap aquest nou model. Al 2016, Gavà es va incorporar a la Xarxa de Ciutats pel Clima, i va ser una de les impulsores de la “Declaración de Sevilla: Ciudades por una economía circular”. L'any passat es va convertir en la primera ciutat espanyola a subscriure els compromisos Water Wise Cities promogudes per l'Associació Internacional de l'Aigua, per promoure un ús racional dels recursos hídrics. Com a referent de ciutat circular, impulsa un projecte d'economia circular “Gavà Circular”, fruit de la col·laboració amb Aigües de Barcelona i Cetaqua, que ha estat nominada als Premis CNIS 219 (Congreso Nacional de Innovación y Servicios Públicos) a la categoria de responsabilitat social corporativa. Aquest projecte afronta ara una segona fase amb la implementació de 10 mesures, entre elles l'ús d'aigües regenerades de l'EDAR de Gavà; la creació d'un gestor energètic compartit per a les empreses del Parc Empresarial Gavà, el disseny circular del nou sector dels Joncs o la modificació de les ordenances fiscals per incentivar que empreses i ciutadania millorin la seva gestió energètica, de residus i de l'aigua.
- ✓ L'impuls de mesures per frenar la regressió de les platges, conjuntament amb l'AMB, seguiment de la contaminació acústica de l'Aeroport, representant en territori del Delta en l'executiva de l'Airport Regions Council, i compromís per lluitar contra la contaminació de l'aire a través de la Taula de la Taula de la Qualitat de l'Aire de la Conurbació de Barcelona.
- ✓ L'Ajuntament lluita contra el canvi climàtic treballant portes endins. El 2019 va ser un dels primers ajuntaments espanyols a obtenir el segell Reduzco de l'Oficina Espanyola contra el Canvi Climàtic. Aquesta certificació acredita la reducció del prop del 30% de les emissions de gasos hivernacle en els edificis i instal·lacions i flota de vehicles municipals en el trienni 2015-2017. Una reducció que s'intensificarà encara més arran de la instal·lació l'any 2018 de plaques fotovoltaïques a la façana de l'edifici corporatiu, que generen una producció anual de 61.705 kWh destinada a autoconsum, i la progressiva renovació de la flota municipal amb vehicles menys contaminants, entre altres intervencions. La normativa municipal també és un reflex d'aquestes polítiques d'estalvi energètic: les ordenances reguladores del Pla de Ponent introdueixen l'obligatorietat d'incorporar mesures d'estalvi i eficiència energètica als barris de nova creació. La nova promoció d'habitatge públic que es construirà a can Ribes, promoguda per l'IMPSOL, farà un pas endavant i emprarà sistemes aerotèrmics per a la climatització de les llars.